

# L'EDUCACIÓ VENÇ LA POBRESA

Una agenda de polítiques educatives  
per al benestar i el progrés de les persones

RESUM EXECUTIU

Miquel Àngel Alegre  
Laura Morató

**Miquel Àngel Alegre.** Doctor en Sociologia per la UAB.  
Cap de projectes de la Fundació Bofill, responsable  
d'iniciatives d'anàlisi, reflexió i mobilització d'una agenda  
de polítiques educatives en favor de l'equitat.

**Laura Morató.** Sociòloga, coordinadora de projectes  
dins l'àrea d'investigació de la Fundació Bofill.

**Primera edició:** febrer de 2025

**Autoria:** Miquel Àngel Alegre i Laura Morató  
**Edició:** Fundació Bofill i Bonal·letra Alcompàs  
**Responsable de projectes:** Miquel Àngel Alegre  
**Responsable de publicacions:** Anna Sadurní  
**Disseny:** Albert Pérez  
**Fotografia:** Uncle Jun  
**ISBN:** 978-84-124828-1-2

© Fundació Jaume Bofill, 2025  
Girona, 34  
08010 Barcelona  
[fbofill@fundaciobofill.org](mailto:fbofill@fundaciobofill.org)  
[fundaciobofill.cat](http://fundaciobofill.cat)



Creiem que el coneixement s'ha de compartir.  
Per això utilitzem una llicència Creative Commons  
**Reconeixement 4.0 Internacional (CC BY 4.0)**,  
llevat que en algun material indiquem el contrari.  
Us animem a copiar, redistribuir, remesclar  
o transformar i crear els continguts propis d'aquesta  
publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial.  
Només us demanem que reconegueu l'autoria de la  
creació original.

# L'EDUCACIÓ = venç = LA POBRESA

Una agenda  
de polítiques  
educatives  
per al benestar  
i el progrés  
de les persones

## RESUM EXECUTIU

Miquel Àngel Alegre  
Laura Morató

Amb la col·laboració de:

# PER QUÈ CAL LLUITAR CONTRA LA POBRESA INFANTIL?



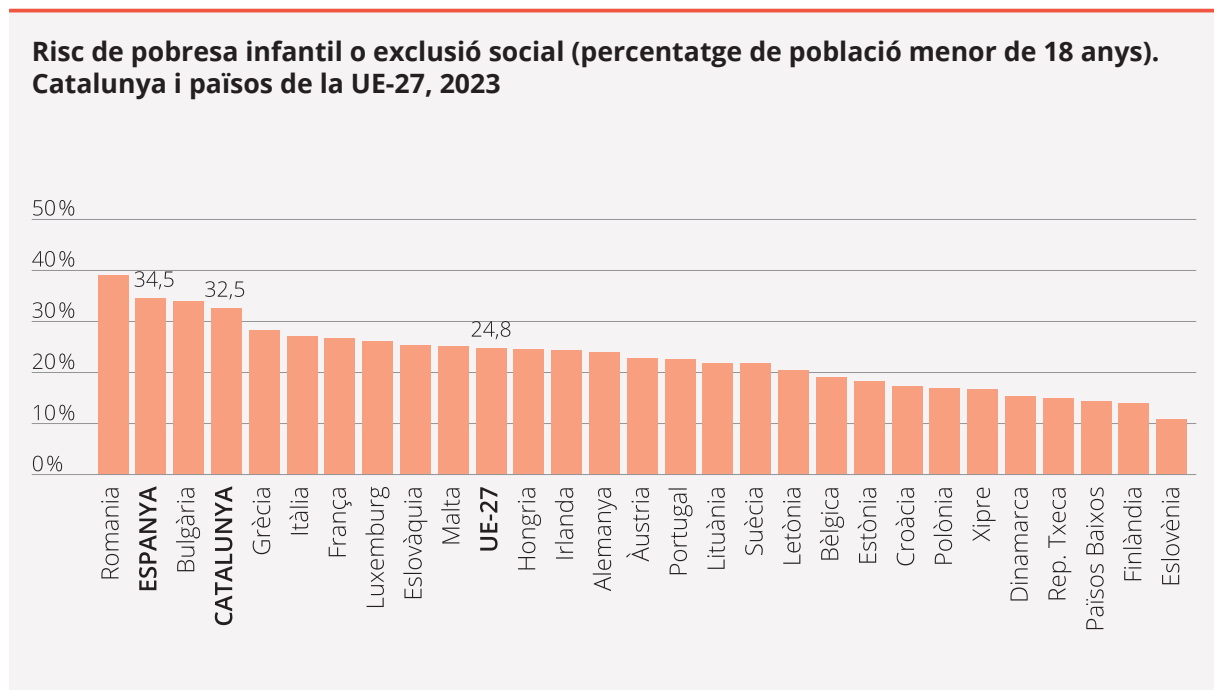
Sabem que **la pobresa infantil i l'exclusió social tenen costos individuals importants** en forma d'una reducció significativa dels èxits educatius i de les perspectives laborals, econòmiques, socials i de salut dels infants i joves. **També coneixem els costos econòmics** i de productivitat que la pobresa infantil genera per al conjunt de la societat a mitjà i llarg termini.

**Sortir de la pobresa no és fàcil**, ja que **hi ha un cicle de reproducció clar** que està documentat internacionalment: com més baix és el grau de formació a la llar familiar, més gran és el risc de pobresa i d'exclusió entre els menors, cosa que els porta a trajectòries educatives precàries i, per tant, a la reproducció del fenomen.

Reduir el grau de pobresa i el risc d'exclusió dels infants i adolescents no és només una qüestió de **justícia social** per a la població infantil, sinó també un objectiu a favor del **progrés econòmic**, el **benestar** i la **cohesió social del país** en conjunt.

## Quina dimensió té el problema?

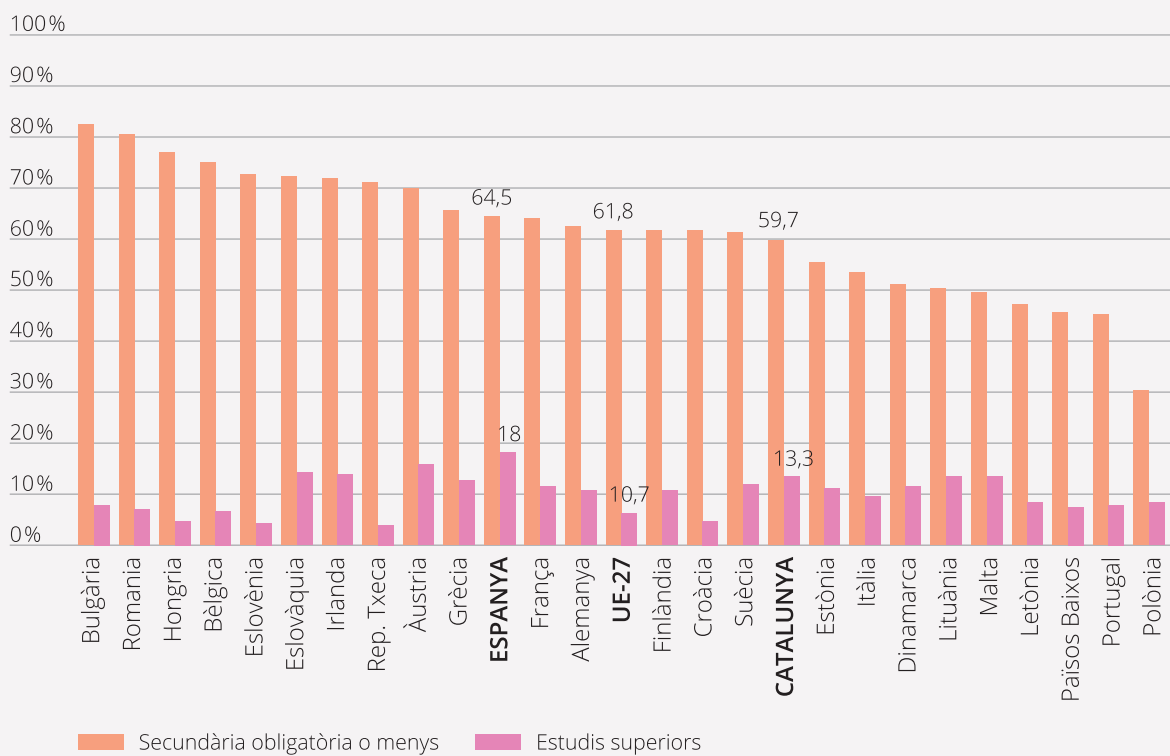
A casa nostra, continuen imperant una realitat i unes **dades alarmants sobre els graus de pobresa infantil**. Concretament, la taxa de menors en risc de pobresa o exclusió social de Catalunya (del 32,5 % l'any 2023) és la quarta més elevada d'Europa i es troba **vuit punts per sobre de la corresponent al conjunt de la població catalana** (24,4 %).



Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Eurostat i de l'Idescat.

**Les dades mostren amb claredat el cicle de reproducció de la pobresa**, que té com a corretja de transmissió el capital educatiu de les famílies: mentre que el risc de pobresa és del 13,3 % per als menors amb progenitors amb estudis superiors, el percentatge s'enfila fins al 60 % per als que tenen progenitors amb un nivell d'estudis obligatoris o inferior.

### Risc de pobresa infantil o exclusió social (percentatge de població menor de 18 anys) per nivell d'estudis de pares i mares. Catalunya i països UE-27, 2023



Font: elaboració pròpia amb dades de l'Eurostat i de l'Enquesta de condicions de vida 2023.

## Per què l'educació venç la pobresa?

L'educació i les polítiques educatives tenen **el poder de proporcionar oportunitats i neutralitzar** no només les desigualtats en l'aprenentatge i l'assoliment educatiu, sinó també **la desigualtat i l'exclusió social** des de la infància.

**Sabem quines polítiques funcionen per assolir aquest objectiu**, quins enfocaments proporcionen millors resultats i quines combinacions d'accions garanteixen l'èxit a llarg termini gràcies a les evidències recollides mitjançant avaluacions internacionals i a l'experiència de les diferents administracions educatives del nostre país, inclosa l'administració local.

## Com es pot fer?

L'agenda que es presenta identifica 10 polítiques educatives prioritàries per trencar el cicle de la pobresa des de la infància. Aquesta selecció es basa en cinc premisses essencials:

- **La combinació** de les polítiques és la que garanteix l'èxit a llarg termini.
- **Les polítiques han de ser educatives**, no només escolars.
- Les actuacions han de ser universals, però s'han d'**intensificar en els col·lectius amb més necessitats** socioeconòmiques.
- El conjunt de les administracions públiques s'ha de **corresponsabilitzar** en el seu desplegament i les actuacions **s'han de basar en els resultats de la recerca**.

Aquest informe és un resum de la proposta completa, que podeu consultar en aquest [enllaç](#).

# 10 POLÍTIQUES EDUCATIVES PER LLUITAR CONTRA LA POBRESA





- **1. Educació a la primera infància: un inici segur per a totes i tots**
- **2. Beques i ajuts per a la continuïtat educativa: una educació lliure de barreres econòmiques**
- **3. Acompanyament de les trajectòries educatives de l'alumnat en situació de risc: programes d'orientació i mentoria**
- **4. Suport educatiu perquè ningú quedi enrere: la importància d'igualar aprenentatges**
- **5. Polítiques de segona oportunitat per reenganxar els estudis**
- **6. Una xarxa escolar no segregada que iguali les condicions d'aprenentatge de tot l'alumnat**
- **7. El menjador escolar i l'espai del migdia com a dret a l'educació**
- **8. Educació extraescolar a l'abast de tothom: una política educativa en majúscules**
- **9. Un estiu d'oportunitats: recursos socioeducatius més enllà del calendari escolar**
- **10. Polítiques de suport a la funció educativa de les famílies**

# 1. Educació a la primera infància: un inici segur per a totes i tots

## Per què?

Els infants comencen l'escolaritat obligatòria amb diferències notables pel que fa al grau d'habilitats cognitives i no cognitives. Aquestes diferències estan **vinculades en gran manera als antecedents socioeconòmics i culturals de les famílies**.

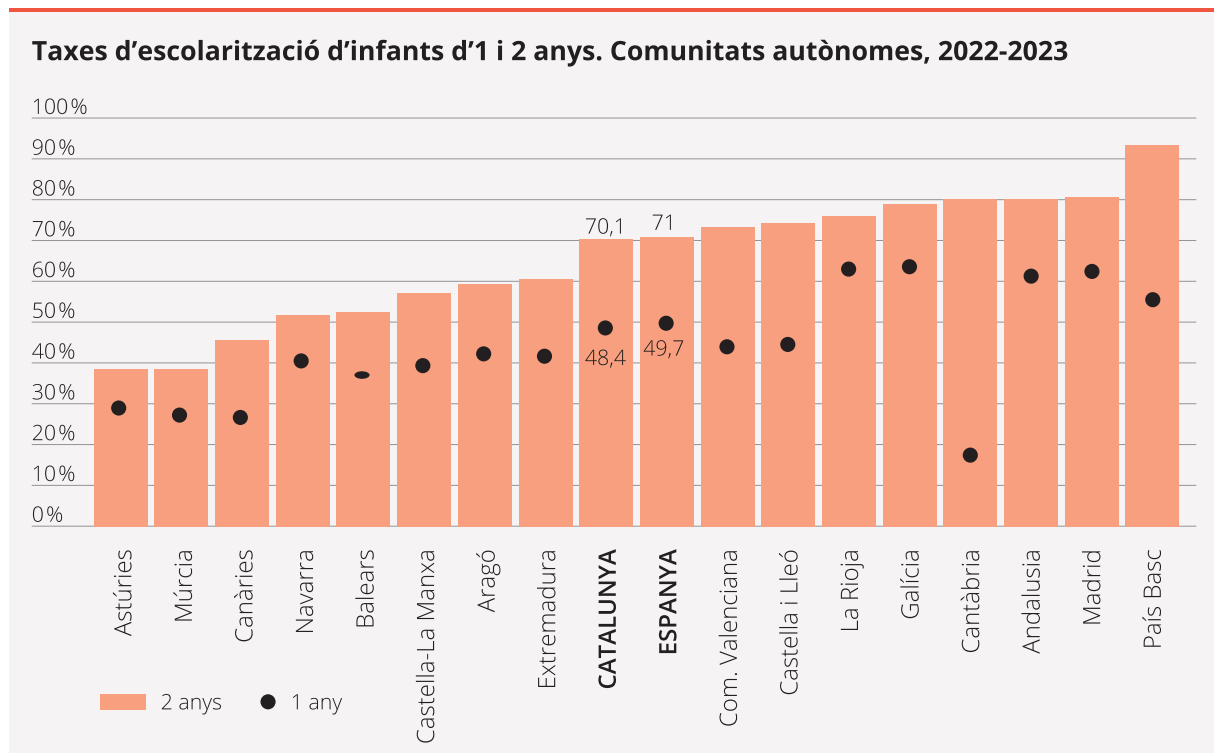
La recerca educativa ha demostrat que **els recursos i programes educatius que ofereixen les escoles en els primers anys de vida (d'1 a 3 anys) són un dels principals instruments per corregir aquesta bretxa social** a l'inici de les trajectòries educatives. Aquestes intervencions generen beneficis en el desenvolupament cognitiu, sobretot en l'àmbit lingüístic, i en les competències socioemocionals. Els beneficis s'han constatat en programes que disposen de professionals especialitzats, fomenten el treball en grups reduïts i estableixen vincles personalitzats amb els infants i les seves famílies.

Aquests efectes són **especialment duradors i destacables entre els infants en situació de pobresa o risc d'exclusió social**.

## Quina dimensió té el problema?

Des d'una perspectiva europea, **Catalunya es troba en una bona posició pel que fa a l'escolarització infantil**. Mentre que l'escolarització és pràcticament universal a la segona etapa, als dos anys és del 61,7 %, per sobre de la mitjana europea (35,4 %). A la primera etapa (1 i 2 anys), l'escolarització se situa lleugerament per sota de la mitjana estatal i al mig pel que fa a les comunitats autònomes.

No obstant això, cal destacar les **desigualtats socials** que hi ha pel que fa a la participació i l'heterogeneïtat en els percentatges de cobertura de places d'educació de 0 a 3 anys, total i pública, en els diferents municipis catalans.



## Com pot solucionar-se?

**Fent una aposta clara per l'educació de la primera infància** que garanteixi la qualitat de l'oferta i una política d'equitat a l'hora de facilitar l'accés a aquesta oferta. L'oferta ha de tenir la universalització com a horitzó i avalar la gratuïtat del servei d'escolarització i del cost dels serveis associats (menjador o acollida). A més, ha d'assegurar la qualitat del servei, que ha de ser flexible per adaptar-se a les necessitats de les famílies i a les diferents lògiques de criança familiar, i integrar serveis d'informació i orientació per a les famílies, tot garantint el contacte amb les escoles, els serveis sanitaris, socials i comunitaris, l'oferta extraescolar, etc.



## Objectiu bandera 2030

**Universalitzar l'educació infantil d'1 i 2 anys a tot el territori català i aconseguir d'aquesta manera que el 75% de la població infantil en situació de pobresa o en risc de pobresa i exclusió social assisteixi a l'escola en aquests nivells.**

## La proposta

**Pla de cobertura universal, amb garantia de finançament, de l'educació per a infants d'entre 1 i 3 anys, i foment de plans locals de recursos educatius per a infants d'entre 0 i 6 anys adaptats a les necessitats socials i educatives del municipi, els seus barris i les seves famílies.**

Pel que fa a **l'escolarització dels infants d'entre 1 i 3 anys**, cal garantir una distribució equilibrada i suficient de places públiques en els diferents municipis, i també diversificar l'oferta horària a les escoles infantils municipals. És cabdal augmentar la participació real de la població infantil pobre o en risc d'exclusió, acompanyant la gratuïtat de les places amb beques que cobreixin el 100 % dels costos indirectes per a les famílies en risc de pobresa i promovent campanyes de sensibilització i d'activació de la demanda per atreure-les.

Els plans locals de **recursos per a infants d'entre 0 i 6 anys** han de dotar els barris i els municipis d'espais familiars que funcionin com a dispositius d'apoderament parental i vincle social. S'han de regular les activitats complementàries i alternatives, establir estàndards de qualitat per a aquestes activitats i donar-los suport, a més d'articular i donar a conèixer un catàleg de recursos locals per a nens i nenes de 0 a 6 anys i les seves famílies.

## 2. Beques i ajuts per a la continuïtat educativa: una educació lliure de barreres econòmiques

### Per què?

Hi ha una **clara correlació entre la posició socioeconòmica de les famílies i la probabilitat que els seus fills i filles abandonin prematurament els estudis**, és a dir, sense cap titulació secundària postobligatòria. Això s'explica, en bona part, per la menor capacitat de les famílies pobres de sufragar els costos de l'escolarització més enllà de l'etapa obligatòria.

Les revisions de l'evidència internacional posen de manifest l'impacte que tenen els programes de beques i ajudes en la continuïtat educativa dels joves a l'educació secundària. Alguns estudis duts a terme amb dades corresponents al conjunt d'Espanya estimen **l'impacte de les beques de secundària en un augment del 20 % de la probabilitat de finalitzar amb èxit els estudis postobligatoris**.

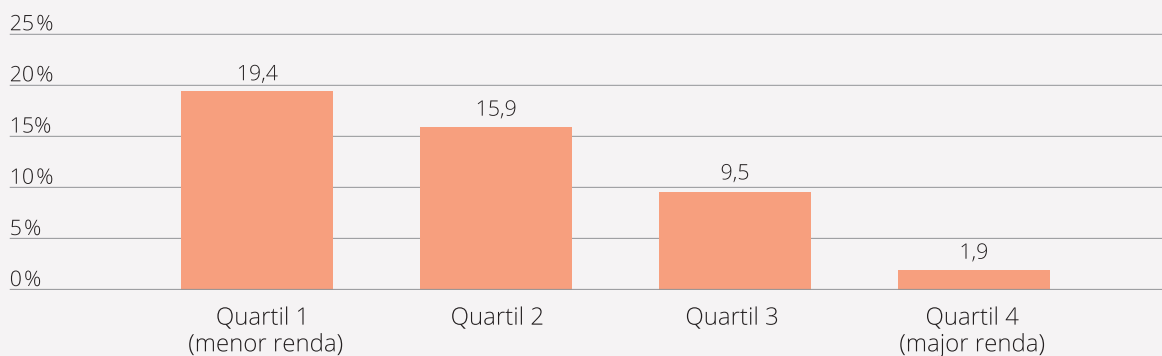
### Quina dimensió té el problema?

D'una banda, a Catalunya, el percentatge de joves que abandonen els estudis sense estudis postobligatoris (14,8 %), tot i que ha disminuït significativament durant l'última dècada, se situa en relació amb Europa només per darrere de Romania (16,6 %).

D'altra banda, si ens fixem en l'abandonament escolar prematur i la seva **relació amb la renda familiar**, veiem com la taxa d'abandonament a les llars amb els ingressos més baixos (19,4 %) és deu vegades superior a la de les llars més acomodades (1,9 %).

Malgrat el potencial de les beques com a mecanisme compensatori de les desigualtats socioeconòmiques en educació, **la política de beques continua sent un àmbit clarament subdesenvolupat** tant a Catalunya com a Espanya, sobretot a l'etapa secundària. La despesa en beques educatives representa el 3,8 % de la despesa pública total en educació, lluny de la mitjana de l'Europa dels vint-i-set (5,3 %). Quant a la cobertura, el percentatge d'alumnat becat és del 22,2 %, mentre que la població menor de 18 anys en risc de pobresa o exclusió social representava el 32,5 % l'any 2023.

**Taxes d'abandonament escolar prematur a Catalunya segons quartil d'ingressos de la llar per unitat de consum, 2023**



## Com pot solucionar-se?

Cal optar per un **esquema d'ajudes basat en la compensació de les desigualtats econòmiques** (*need-based*), que promogui la finalització de l'educació secundària obligatòria i la transició cap a ensenyaments postobligatoris de l'alumnat procedent de famílies vulnerables.

Segons la literatura científica, un programa de beques d'aquestes característiques **hauria d'atacar les tres barreres bàsiques per a la continuïtat educativa** de l'alumnat més desfavorit a nivell socioeconòmic: **la barrera econòmica**, amb una assignació econòmica modulable segons el grau de necessitats de l'alumne i la seva família, **la barrera de coneixement**, amb un programa d'activitats d'orientació sobre l'oferta educativa disponible que proporcioni als joves persones referents de suport i acompanyament als centres educatius i **la barrera informativa i burocràtica**, que sovint desincentiva les famílies amb menys recursos econòmics i culturals a l'hora de sol·licitar algunes prestacions.



## Objectiu bandera 2030

**Aconseguir la cobertura de beques per a l'estudi del 100% de l'alumnat de secundària en situació de risc de pobresa o exclusió social. En el cas de l'educació secundària postobligatòria, i per al llindar de renda més baix, l'import bàsic de l'ajuda s'hauria d'assimilar al d'una beca salari, equivalent a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (755,8 €/mes escolar).**

## La proposta

**Una política de beques per a la continuïtat educativa a l'etapa secundària.**

Aquesta política de beques hauria d'incloure el següent:

- **Una beca per als estudis postobligatoris** (alumnat d'entre 16 i 19 anys) que complementaria el programa actual del Ministeri d'Educació i Formació Professional. Seria del tipus beca-salari i, per al llindar de renda més baix, equivalent a l'indicador de renda de suficiència (755,8 €/mes escolar l'any 2024).
- **Un ajut per a l'alumnat de 3r i 4t d'ESO en risc de pobresa i exclusió social** per compensar els possibles efectes de la deficiència escolar amb un incentiu d'adhesió instrumental que, per a les famílies en el llindar de renda més baix, podria ser de 3.000 € anuals.

La Generalitat de Catalunya hauria de gestionar aquestes ajudes i les administracions educatives central i autonòmica haurien de cofinançar-les.

### 3. Acompanyament de les trajectòries educatives de l'alumnat en situació de risc: programes d'orientació i mentoria

#### Per què?

Existeix una àmplia evidència que **l'orientació i la mentoria són eines amb una capacitat clara d'impacte en els itineraris educatius** i en la construcció de trajectòries de vida, especialment entre els alumnes més desfavorits. La lògica del canvi es basa en el restabliment del vincle educatiu (contra la desafecció escolar) mitjançant la connexió significativa amb una persona responsable i referent que actua com a guia a l'entorn escolar i socioemocional.

L'orientació és essencial per **evitar l'abandonament prematur** del sistema educatiu i per combatre un dèficit formatiu que condueix els joves a l'atur o a la precarietat laboral. També és fonamental perquè **reforça l'experiència acadèmica** de l'alumnat més jove, ajusta les seves **expectatives educatives** i professionals, i millora les seves **habilitats socials**, així com les seves actituds i el seu compromís amb l'escola.

#### Quina dimensió té el problema?

Actualment disposem d'un sistema d'orientació i acompanyament que, amb algunes excepcions, es caracteritza per ser **incomplet, esbiaixat i poc preventiu**, i també per tenir una incidència molt desigual entre centres i territoris. La recerca qualitativa deixa clar que al llarg de l'ESO, els joves tendeixen a rebre una **orientació** excessivament parcial, poc centrada en l'autoconeixement i restringida a la transmissió d'informació i a certes opcions educatives.

En el cas de la **mentoria**, la situació és més precària que la de l'orientació. A Catalunya no existeix una tradició consolidada de programes i metodologies que es puguin qualificar de mentoria i són escasses les experiències al territori adreçades a millorar les perspectives educatives de l'alumnat en risc d'abandonar els estudis.



## Com pot solucionar-se?

Els recursos o programes d'orientació funcionen i aconsegueixen **impactes notables** en les oportunitats educatives de l'alumnat, especialment visibles en la reducció de l'abandonament escolar i, més concretament, en el progrés formatiu de l'alumnat més desfavorit. De fet, l'alumnat que té més dificultats per tenir un context orientador òptim a l'entorn familiar és el que es pot beneficiar més de la participació en bons programes d'orientació i mentoria en l'àmbit educatiu.

L'evidència i l'experiència acumulades confirmen que els programes d'orientació i de mentoria haurien de garantir l'establiment de **persones de referència** i la seva continuïtat per consolidar el vincle amb l'alumne. A més, haurien de dur-se a terme prenent com a base **programes estructurats en competències cognitives i no cognitives, potenciar el treball en xarxa** dels diferents actors implicats o amb responsabilitat en l'experiència educativa de l'alumnat i centrar-se tant en els **moments clau del cicle educatiu com en l'alumnat, els centres i els entorns més vulnerables**.

## Objectiu bandera 2030

**De cara a l'any 2030, garantir que el 100 % de l'alumnat de secundària (obligatòria i postobligatòria) pobre o en risc de pobresa i exclusió social disposi d'un mínim de 40 hores addicionals d'orientació educativa al llarg del curs.**

## La proposta

**Un pla d'orientació i acompanyament per a l'alumnat que incrementi i integri els dispositius i recursos humans i financers disponibles als centres i als municipis, i garanteixi l'atenció prioritària de l'alumnat amb més dificultats educatives i desavantatge social.**

Actualment a Catalunya disposem del Decret d'Orientació Educativa, en fase d'esborrany. Caldrà assegurar-se que el **desplegament del Decret compta amb els criteris i recursos necessaris** per fer realitat aquelles mesures i intervencions que l'evidència i l'experiència a centres i territoris assenyalen com les més efectives.

En tot cas, pel que fa als recursos d'orientació, caldria desenvolupar **plans individualitzats d'orientació educativa, suport socioemocional i acompanyament** des del primer curs de l'ESO fins al segon curs de l'educació post-obligatòria, amb accions específiques per als estadís de final d'etapa. Els serveis locals d'orientació han d'operar com a **finestreta única** dels serveis especialitzats d'orientació acadèmica i professional del territori, i liderar una autèntica estratègia local d'orientació.

En el cas de la mentoria, cal apostar per **programes locals de mentoria** destinats a adolescents i joves d'entre 12 i 18 anys que s'han identificat com a absentistes o amb risc d'absentisme, implementats per mentors especialistes, amb continguts estructurats i que contemplin el treball en referents positius.

## 4. Suport educatiu perquè ningú quedi enrere: la importància d'igualar aprenentatges

### Per què?

A les escoles, tenim **molts alumnes amb dificultats d'aprenentatge** que no segueixen el curs amb normalitat i acaben desenvolupant un alt risc de desmotivació i abandonament escolar. Les dificultats d'aprenentatge, sobretot les més profundes i duradores, afecten especialment l'alumnat més vulnerable socioeconòmicament. En particular, les famílies amb menys recursos econòmics i educatius tenen més dificultats per oferir als seus fills i filles entorns per a l'estimulació cognitiva i el desenvolupament de certes competències instrumentals que les famílies més acomodades socioeconòmicament.

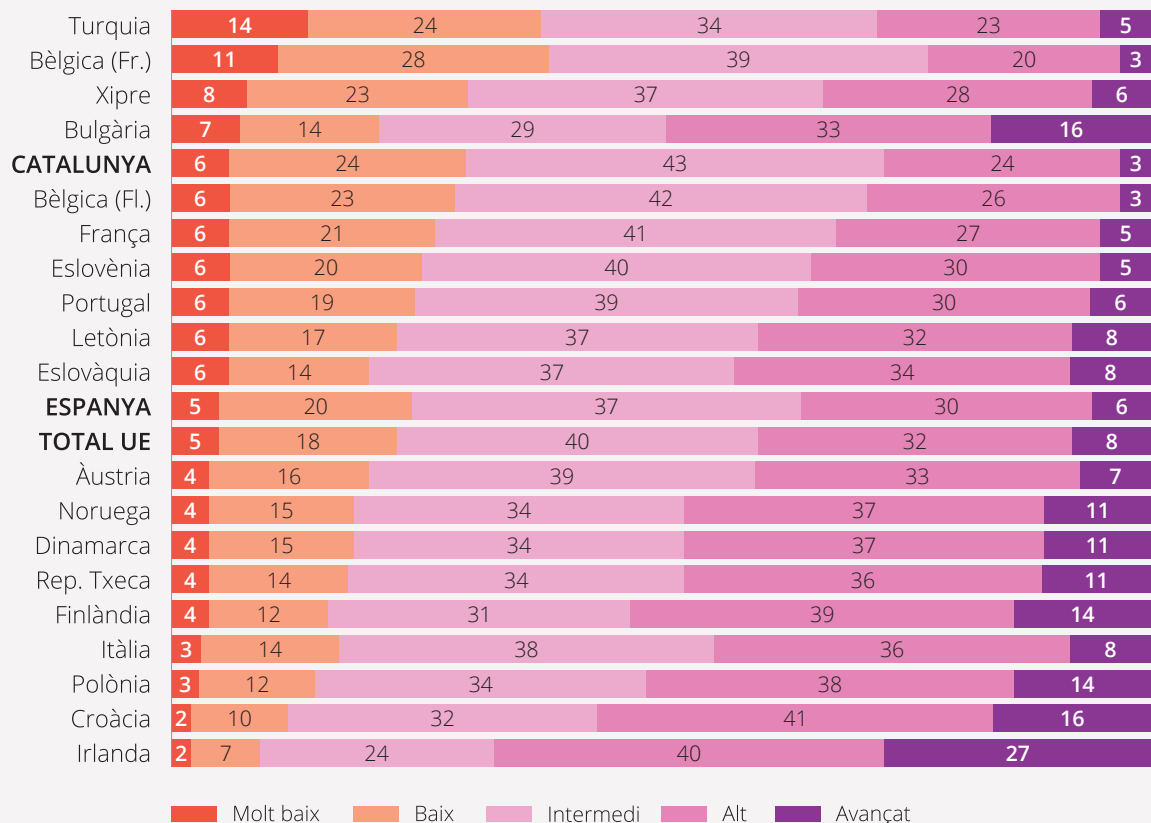
Els anomenats **programes extraescolars de suport o reforç escolar** poden ser un instrument eficaç per superar o moderar les dificultats d'aprenentatge que experimenta una

bona part del nostre alumnat en diferents àrees competencials. A més, la investigació educativa ha demostrat que els efectes d'aquests programes són especialment rellevants entre els infants i joves amb menys recursos socioeconòmics i culturals, que són, precisament, els que tenen més probabilitats d'experimentar aquestes dificultats i d'obtenir pitjors resultats educatius.

### Quina dimensió té el problema?

**Gairebé 1 de cada 3 infants de 4t de primària de Catalunya (el 29 %) no superen els graus bàsics de lectura**, segons la prova internacional PIRLS de l'any 2021. Aquest percentatge es troba entre els més dramàtics de la UE, només superat per Xipre (31 %), Bèlgica (regió francòfona, 39 %) i Turquia (38 %).

#### Proporció d'alumnat en cadascun dels graus de comprensió lectora a Catalunya i als països europeus. PIRLS 2021





**Aquest patró també es pot observar en les tres darreres edicions de l'informe PISA** i es tradueix en una diferència de resultats entre els estudiants més pobres i els més rics que supera els 80 punts. Lluny de reduir-se, aquestes desigualtats entre els nivells socioeconòmics més alt i més baix s'han incrementat entre 2018 i 2022. Aquestes desigualtats socioeconòmiques en els aprenentatges, que ja s'observen en les primeres etapes de l'educació primària, són a la base de les desigualtats en les trajectòries educatives i vitals dels i les joves, i representen un mecanisme clau de reproducció del cercle de la pobresa.

## Com pot solucionar-se?

Una estratègia que ha demostrat ser eficaç per neutralitzar les desigualtats d'aprenentatge són els **programes de suport educatiu**. Concretament parlem de programes de suport educatiu duts a terme més enllà de l'horari lectiu, proveïts per entitats socials o serveis municipals en coordinació amb centres educatius i en col·laboració amb altres organitzacions (universitats, fundacions, associacions de voluntariat, etc.), organitzats en grups reduïts i amb un pes important de la tutorització individual.

Com es tracta d'una estratègia d'intervenció extracurricular, aquests programes tenen un primer repte: **superar les desigualtats socials** que diferents estudis nacionals i internacionals demostren que existeixen **pel que fa a l'accés i a la participació**.

## Objectiu bandera 2030

**Augmentar en 25 punts la puntuació mitjana de l'alumnat amb menys estatus socioeconòmic i cultural (quartil inferior de l'ISEC) a les proves de matemàtiques, lectura i ciència del PISA. Un increment de 25 punts s'aproxima a un avenç de nivell equivalent a un curs escolar.**

## La proposta

**Generar un marc i promocionar els programes locals de suport educatiu, amb una programació adaptada a les necessitats d'aprenentatge d'infants i joves.**

Sota el lideratge dels ajuntaments, i amb el suport financer i de provisió de models del Departament d'Educació, aquests programes haurien de partir d'un sistema de detecció de necessitats al territori, garantir la gratuïtat per a l'alumnat amb pocs recursos, seguir les recomanacions de la recerca pel que fa a la dosificació, l'estructuració de continguts, les etapes i els cursos d'acció prioritària, i incorporar un sistema d'avaluació del procés d'implementació i dels resultats aconseguits.



## 5. Polítiques de segona oportunitat per reenganxar els estudis

### Per què?

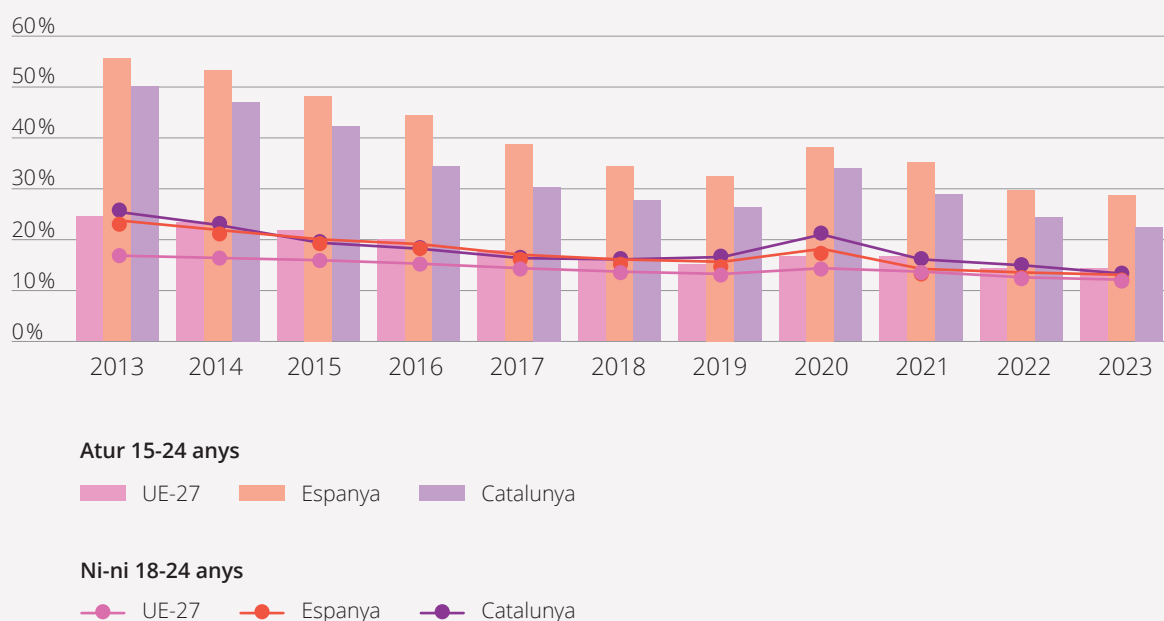
La investigació internacional indica que els programes i recursos de segona oportunitat tenen un bon potencial per millorar les oportunitats educatives i laborals dels **joves que s'han desvinculat de l'educació**, principalment gràcies al seu enfocament integral (desenvolupament personal i acadèmic, habilitats professionals, etc.) i al seu èmfasi en la mentoria i l'orientació.

**La prioritat és poder donar resposta** a la situació dels joves que han abandonat prematurament l'educació (o que ho han fet amb un grau de competències molt limitat) i que, per aquest mateix motiu, es veuen exclosos del mercat laboral formal. Estem parlant de joves desvinculats de les principals fonts que els poden proporcionar opcions de mobilitat o progrés social (l'educació i la feina), joves que sovint són *invisibles* per a les institucions.

### Quina dimensió té el problema?

A Catalunya, l'any 2023 **el 14,8 % dels joves van abandonar prematurament els estudis**, amb unes competències bàsiques molt limitades. Al mateix temps, **el 13,3 % dels joves d'entre 18 i 24 anys del nostre país ni estudiaven ni treballaven**. Tot i la reducció d'aquest percentatge en els últims anys (12,4 punts percentuals entre el 2013 i el 2023), la proporció de joves ni-ni a casa nostra continua sent superior a la mitjana de la UE (12,1 %) i aquest grup està format, principalment, per joves amb un nivell educatiu baix i un alt risc d'exclusió social.

**Joves ni-ni (18-24 anys) i atur juvenil (15-24 anys) a Catalunya, Espanya i la UE, 2013-2023**



Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Eurostat.

Els factors individuals o el context social o institucional que condicionen la probabilitat que un jove es trobi en situació de ni-ni són diferents, tot i que és especialment destacable el fet **d'haver abandonat prematurament els estudis com a factor de predisposició** cap a les situacions i les categories de ni-ni amb major risc d'exclusió social. A més, la situació econòmica de les famílies condiciona significativament la probabilitat d'abandonar els estudis.

La doble desvinculació educativa i laboral dels joves procedents d'entorns socioeconòmicament desfavorits els porta a **situacions d'exclusió i pobresa**. Abordar aquest problema implica repescar o tornar a vincular aquests joves amb recursos de formació i professionalització.

## Com pot solucionar-se?

La investigació internacional indica que **els programes i recursos de segona oportunitat tenen un impacte positiu en la recuperació dels estudis i en la inserció laboral** gràcies als seus components de personalització, orientació, treball acadèmic i connexió amb el món laboral.

Cal apostar per una **política ferma que amplii l'oferta de places** en centres i programes de segones (o noves) oportunitats, la reconegui, l'estabilitzi i la connecti amb la resta d'itineraris i dispositius formatius reglats i no reglats del territori. Aquesta política ha d'identificar els joves en risc d'abandonament escolar o de desvinculació educativa i laboral, fomentar la participació en els programes, personalitzar els plans per a cada jove i treballar en xarxa amb les famílies, els centres educatius, la comunitat i les empreses.

## Objectiu bandera 2030

**Creació de 7.000 noves places en centres, escoles i programes de segona oportunitat. Aquest volum de places equival al 20 % dels joves que haurien de reincorporar-se a l'educació per assolir el referent europeu del 9 % com a taxa màxima d'abandonament escolar prematur.**

## La proposta

**Desenvolupament de mapes locals de recursos de noves oportunitats ajustats al nombre de joves ni-ni amb un grau educatiu més baix i al seu perfil.**

Els mapes locals permetrien **articular els recursos i els dispositius locals** dels principals actors implicats en cada territori, i també reconèixer i acreditar la seva tasca. A més, el Departament d'Educació podria establir línies de finançament específiques per dotar-los d'estabilitat pressupostària i organitzativa.

Les 7.000 places cobririen, aproximadament, la reincorporació dels joves abandonistes que caldria per assolir el 9 % de taxa màxima d'AEP de referència europea. Cada jove accediria a un itinerari formatiu personalitzat i ajustat a les seves necessitats i aspiracions, amb suport psicosocial i orientació, incentius econòmics, mentoria, activitats d'educació no formal i suport d'un equip de professionals multidisciplinaris i experimentats.

## 6. Una xarxa escolar no segregada que iguali les condicions d'aprenentatge de tot l'alumnat

### Per què?

El fenomen de la **segregació escolar**, entès com aquella situació en què els centres escolars del mateix territori escolaritzen diferents perfils d'alumnat (diferents pel que fa a nacionalitat i estatus socioeconòmic o acadèmic), comprometen no només les oportunitats educatives de l'alumnat més vulnerable, sinó també els resultats educatius de tot el sistema.

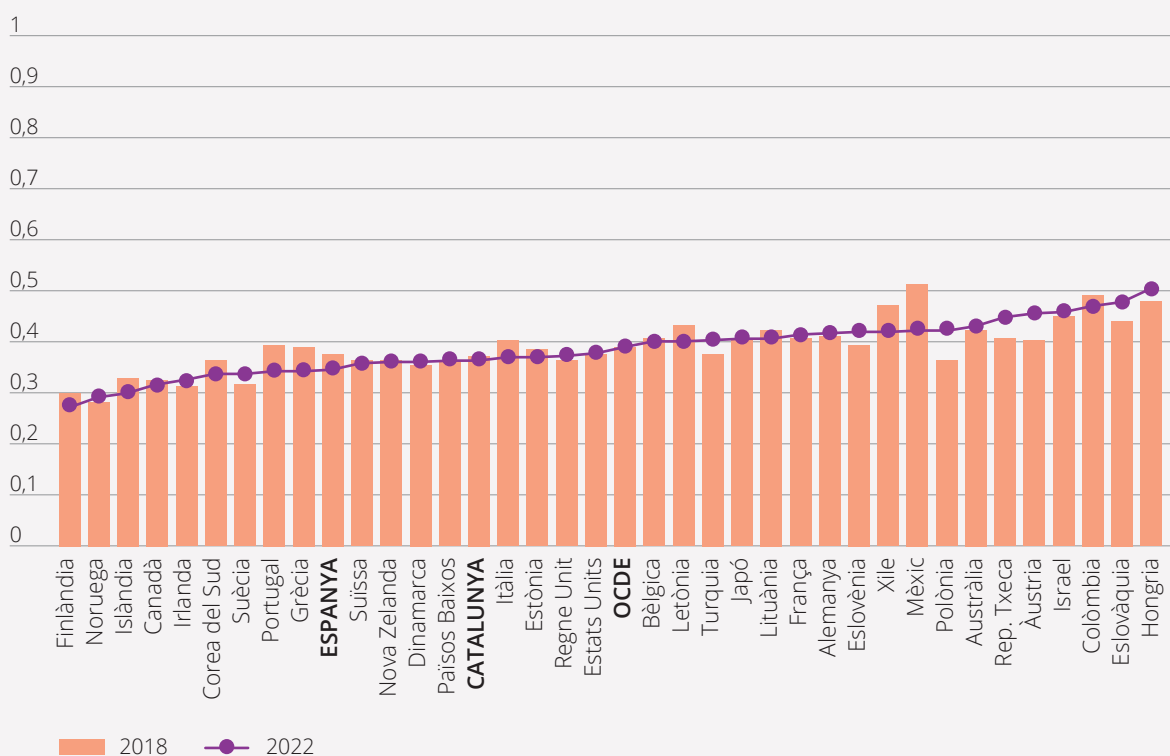
Hi ha evidències internacionals sòlides que demostren que l'extracció socioeconòmica dels companys d'escola també condiciona el progrés educatiu de l'alumnat. Això es coneix com a **efecte company o peer-effect** i, depenent del grau de concentració dels diferents perfils d'alumnes, de la seva edat, de les característiques de l'escola i de la matèria avaluada,

pot explicar fins al 20 % de les diferències acadèmiques entre uns alumnes i uns altres. Així mateix, diversos estudis han demostrat que l'efecte company és asimètric i que afecta sobretot els estudiants més desfavorits socialment.

### Quina dimensió té el problema?

La segregació escolar és un problema per a gran part dels sistemes educatius dels països desenvolupats, també per a Catalunya. Concretament, a l'educació secundària, **el 37 % dels alumnes amb menys recursos econòmics haurien de canviar d'escola perquè no hi hagués segregació al nostre país.**

**Segregació socioeconòmica entre centres d'educació secundària obligatòria, Catalunya i països de l'OCDE (PISA, 2018 i 2022). Índexs de dissimilitud**



La segregació per motius socioeconòmics i d'immigració entre escoles, siguin públiques o concertades, **limita el progrés educatiu dels centres i dels alumnes més desfavorits**, alhora que condiona la resiliència i la capacitat d'igualació d'oportunitats del sistema educatiu. En canvi, una xarxa escolar no segregada és una xarxa que iguala les condicions d'escolarització i d'educabilitat de l'alumnat i genera un marc d'aprenentatge i de relacions socials més enllà dels enclavaments de la pobresa i l'exclusió.

## Com pot solucionar-se?

Cal evitar les polítiques que tendeixen a reproduir, o fins i tot a augmentar, la segregació escolar al territori i apostar per les que tenen capacitat de corregir-la, com ara les relatives a **l'oferta escolar**, per planificar i ajustar les futures places als centres educatius, les de **gestió de l'escolarització**, per ajustar l'oferta escolar a la demanda de les famílies, les **adreçades a les famílies**, per informar-les i sensibilitzar-les pel que fa al procés d'escolarització dels seus infants, i les d'**apoderament dels centres més segregats**, per garantir una qualitat alta i un projecte educatiu robust en aquests centres.

A Catalunya, disposem d'un bon marc per al desenvolupament de polítiques de dessegregació, arrelat en el [Pacte contra la segregació escolar](#), que recull bona part dels àmbits d'actuació esmentats. Segons conclouen les primeres avaluacions dels seus efectes, les mesures estan aconseguint reduir els nivells globals de segregació escolar.

## Objectiu bandera 2030

**Reduir la segregació escolar de tipus socioeconòmic i per grau d'immigració a 0,2 (índex de dissimilitud) tant a primària com a secundària. Per al mateix any, aconseguir un índex d'equitat d'1 (equilibri màxim) en la distribució de l'alumnat vulnerable entre centres públics i concertats.**

## La proposta

**Concreció i desplegament del Pla contra la segregació escolar en tres línies d'actuació: a) mesures d'escolarització equilibrada; b) projectes d'apoderament dels centres educatius més segregats; c) accions informatives sobre l'elecció d'escola que desmuntin prejudicis i apostin pels centres de proximitat.**

Pel que fa a l'**escolarització equilibrada**, s'ha de prioritzar l'establiment de màxims o mínims en l'alumnat NESE per aula, ràtios als centres segregats o reserves de plaça, i també definir zones escolars heterogènies de proximitat, amb vincles entre centres de primària i secundària que busquin la diversitat social. **L'apoderament dels centres segregats** demana promoure el treball en xarxa entre aquests centres i dotar-los d'infraestructures i continguts (per exemple, activitats o esdeveniments) d'alta qualitat. Finalment, s'han de dur a terme **accions informatives i de sensibilització per a les famílies** sobre totes les opcions d'escolarització, posant en valor també els projectes educatius dels centres segregats, i les famílies han de rebre acompanyament durant tot el procés d'escolarització dels seus infants.

## 7. El menjador escolar i l'espai del migdia com a dret a l'educació

### Per què?

Els estudis demostren que disposar del recurs de menjador escolar **repercuteix positivament en el progrés educatiu dels infants i adolescents**. A més, és un mitjà de conciliació familiar, té efectes positius en les perspectives laborals de les mares i representa un estalvi evident per a l'economia domèstica.

**En termes socials, el retorn econòmic** de la inversió en polítiques d'ampliació de la cobertura del menjador escolar és elevat. De fet, un estudi recent dut a terme al Regne Unit ha estimat que el retorn per cada lliura esterlina invertida seria d'1,73 lliures esterlines.

El menjador escolar també és una **palanca bàsica en la lluita contra la pobresa i la desigualtat**, ja que garanteix una dieta saludable, permet desenvolupar hàbits saludables i participar en activitats de lleure i temps lliure, redueix l'absentisme, millora el rendiment acadèmic i, a llarg termini, fa que les perspectives laborals i d'ingressos siguin més positives. Així mateix,

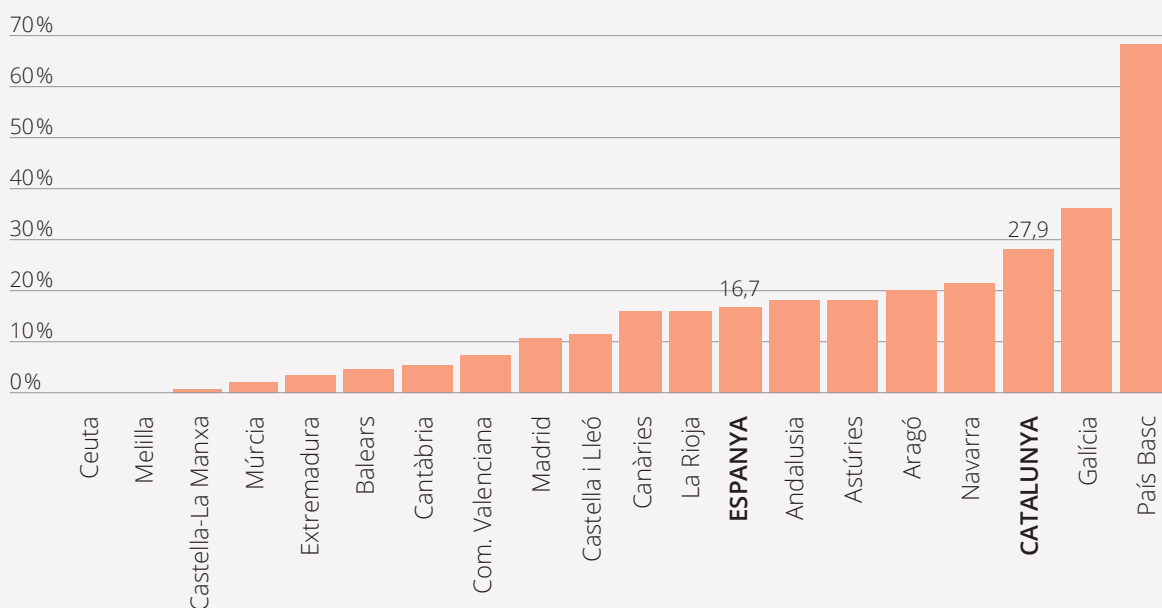
els impactes dels programes d'extensió de les beques de menjador són significatius en l'àmbit de la salut (reducció de les taxes d'obesitat, disminució de la incidència de malalties lleus, etc.), tant per als infants com per a les seves famílies.

### Quina dimensió té el problema?

**Gairebé la meitat de l'alumnat català de primària no assisteix al menjador escolar.**

Tot i això, Catalunya es troba entre les comunitats autònomes amb uns percentatges més elevats d'alumnat usuari de serveis de menjador (54,4 %, per sobre de la proporció del conjunt d'Espanya, que és del 47,4 %) i de centres de primària amb disposició de menjador escolar (94,3 %, en comparació amb el 84,8 % d'Espanya). A la secundària, la realitat és ben diferent: només el 27,9 % dels centres de Catalunya disposen de menjador escolar, encara que Catalunya segueix situant-se en un bon lloc en termes comparatius entre comunitats autònomes.

**Centres públics amb servei de menjador, educació secundària, per comunitats autònomes. Curs 2022-2023**



Font: adaptat de *Educo*, 2024, p. 11.

Nota: el percentatge de Catalunya és d'elaboració pròpia amb dades facilitades pel Departament d'Educació.

El preu del servei actua certament com a barrera econòmica per a l'assistència de les famílies amb menys recursos econòmics. L'import màxim fixat a Catalunya per al curs 2024-2025 és de 7,25 euros diaris, un dels més alts de l'estat espanyol, i pot suposar per a les famílies una despesa de **més de 1.200 euros a l'any**.

Per superar aquesta barrera econòmica i ampliar la cobertura real del servei de menjador, el Departament d'Educació ha fet els darrers cursos una aposta clara per enfortir el sistema de **beques menjador** per a l'alumnat amb menys recursos. Tanmateix, la cobertura de les beques menjador, que han arribat a 177.957 alumnes d'educació infantil i d'educació obligatòria el curs 2022-2023, continua trobant-se **lluny d'abastar la totalitat de l'alumnat en risc de pobresa o exclusió social** a Catalunya, que s'estima en 361.940 alumnes.

## Com pot solucionar-se?

Cal desenvolupar un marc polític que garanteixi el menjador escolar per a tots els alumnes com a part d'un espai de migdia integrat en la jornada educativa i, per tant, associat al dret a l'educació, a la protecció i a l'equitat educativa. El primer pas consisteix a garantir **l'equitat en l'accés al menjador escolar** i afavorir que l'alumnat en risc de pobresa i exclusió social faci servir aquest servei.

Les **dimensions bàsiques** d'aquesta política són consolidar l'existència i l'adequació de les **infraestructures** dedicades al menjador a les escoles i els instituts, promoure la **jornada escolar fraccionada**, com un esquema d'horari lectiu que faciliti l'existència de temps de menjador, i un sistema de **beques i ajuts** vinculat al nivell de renda de les famílies, amb un procediment àgil i senzill de sol·licitud, concessió i renovació, així com assegurar la **qualitat del servei**, amb una alimentació saludable i adaptada a les necessitats dels infants i dels joves.

## Objectiu bandera 2030

**Per a l'any 2030, 180.000 noves beques completes per oferir cobertura gratuïta de menjador escolar a tots els alumnes d'educació infantil, primària i secundària en risc de pobresa i exclusió social (actualment, només la meitat d'aquests alumnes estan coberts).**

## La proposta

**Un pla nacional d'ampliació del menjador escolar universal i gratuït per a l'alumnat i els centres en entorns més vulnerables, amb recursos suficients que acompanyin la inversió en ajudes fins el 2030.**

L'objectiu del pla és aconseguir la **plena cobertura de les beques de menjador per a l'alumnat en risc de pobresa i exclusió social, i la universalització del menjador gratuït** en tots els centres de primària i de secundària (públics i concertats) situats en **barris de màxima vulnerabilitat**. Per assolir-lo, cal identificar l'alumnat i els barris més vulnerables i dotar tots els centres educatius d'espais de menjador. A més, cal garantir que els infants i joves en situació de risc de pobresa o d'exclusió social disposin de beques i ajuts per al menjador, i que el sistema per accedir-hi sigui simple i àgil, així com activar la demanda per atraure els col·lectius més vulnerables al menjador escolar.



## 8. Educació extraescolar a l'abast de tothom: una política educativa en majúscules

### Per què?

L'educació més enllà de l'escola ofereix una part important de les oportunitats de creixement social i educatiu dels infants i adolescents. Les activitats relacionades amb l'art, la cultura, els idiomes, l'esport, la tecnologia o el senderisme són **recursos vitals per a l'aprenentatge i el desenvolupament personal**.

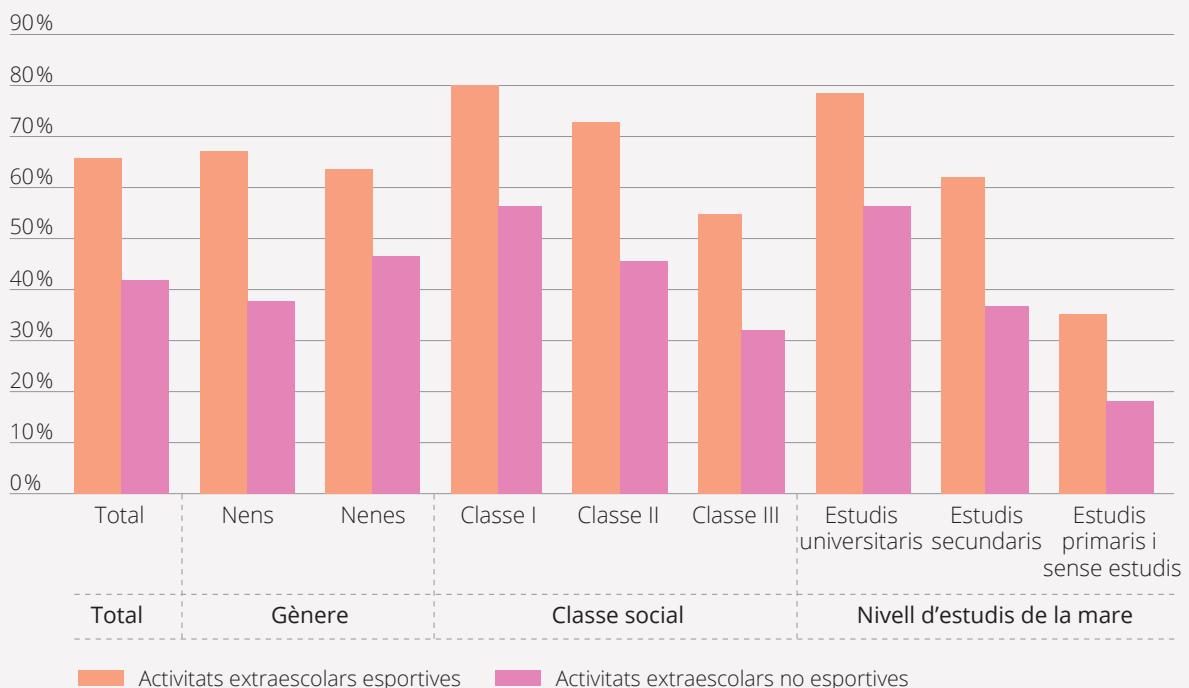
**Segons l'evidència internacional**, la participació habitual en activitats extraescolars de qualitat s'associa a una millora en els èxits acadèmics i a una reducció de la probabilitat d'abandonar els estudis prematurament, i té efectes positius en les competències socioemocionals. A més, s'ha observat una disminució de l'obesitat infantil a conseqüència de la introducció d'hàbits saludables i s'han previngut conductes de risc. A la llarga, les perspectives laborals dels participants també augmenten: milloren els seus resultats educatius, enriqueixen les seves competències transversals i amplien els seus cercles socials. En termes familiars, les activitats extraescolars milloren la conciliació de la vida laboral i familiar.

### Quina dimensió té el problema?

La sortida de la pandèmia ha anat acompanyada d'una **revifada del nombre d'infants participants en activitats extraescolars**. Així, l'any 2023, un 65,5 % dels nens i nenes de 3 a 14 anys practicaven activitats extraescolars esportives i un 41,9 %, activitats extraescolars no esportives, uns percentatges equivalents als existents abans de la pandèmia.

Ara bé, el grau de participació en les activitats extraescolars es troba **fortament condicionat per l'origen social**. Constatem així com les diferències de participació, tant en extraescolars esportives com no esportives, dels infants i adolescents de classe social alta i de classe social baixa arriben gairebé als 25 punts percentuals, mentre que les diferències entre els infants i adolescents amb una mare amb estudis superiors i amb una mare amb estudis bàsics són de prop de 40 punts.

**Participació en activitats extraescolars esportives i no esportives en funció del gènere, la classe social i el nivell d'estudis de la mare a Catalunya (2023)**





A més, el 80 % dels infants i joves de famílies amb més recursos fan activitats extraescolars destinades a **ampliar i perfeccionar** els seus coneixements (classes d'idiomes, ensenyaments artístics o informàtica), mentre que aquest percentatge baixa fins al 47 % en les llars més pobres, on, en canvi, predomina l'assistència a classes destinades a **reforçar o recuperar** els coneixements curriculars (matemàtiques o llengua). D'aquesta manera, els col·lectius més afavorits són els que més gaudeixen d'activitats extraescolars de qualitat, de desenvolupament i d'ampliació d'experiències de vida.

Tot i que s'han desenvolupat polítiques i programes en diferents pobles i ciutats per afavorir una oferta educativa no formal de qualitat, diversa i gratuïta per als col·lectius més desfavorits, la realitat de la implementació d'aquests programes és molt desigual al territori. Estem davant d'una aposta que encara no ocupa un lloc nuclear a l'agenda de la política educativa del país.

## Com pot solucionar-se?

Cal **garantir la igualtat d'accés i la participació en activitats extraescolars i d'oci educatiu** de qualitat durant tot el curs escolar i avançar cap a la universalització de l'educació no formal. Les **dimensions bàsiques** d'aquesta aposta serien disposar de marcs que garanteixin estàndards de qualitat en el contingut, la metodologia i la prestació d'activitats educatives no formals a escala territorial, d'una oferta rica i diversa, i d'un sistema de beques i ajuts vinculats al nivell de renda de les famílies, i fomentar la participació dels col·lectius més vulnerables que, més enllà de les barreres econòmiques, poden no sentir-se propers al valor d'oportunitat d'aquest recurs.

## Objectiu bandera 2030

**Garantir que almenys el 75 % de l'alumnat de primària i d'ESO en risc de pobresa i exclusió social participi setmanalment en activitats extraescolars gratuïtes i de qualitat.**

## La proposta

**Un pla nacional per a la promoció d'una educació més enllà de l'escola, que garanteixi una oferta àmplia i diversa d'activitats extraescolars de qualitat i gratuïtes.**

Aquest pla hauria d'apostar per un **catàleg d'activitats extraescolars i d'oci educatiu en l'àmbit local** avalat públicament, equilibrat en termes de tipus i contingut de les activitats, de distribució territorial i d'entitats proveïdores, i amb activitats durant tot l'any. Per assegurar l'accés i la participació, s'ha de contemplar un sistema de beques que permeti que els infants de famílies vulnerables participin gratuïtament dues tardes a la setmana en activitats extraescolars. El pla també ha d'incloure una estratègia de comunicació i sensibilització per fomentar la participació en extraescolars del catàleg, **amb especial atenció als col·lectius més vulnerables.**



## 9. Un estiu d'oportunitats: recursos socioeducatius més enllà del calendari escolar

### Per què?

Se sap que **en períodes prolongats no lectius**, normalment durant les vacances d'estiu, **es produeix una pèrdua d'aprenentatge** que en anglès es coneix com a *summer learning loss*. Aquesta pèrdua afecta principalment els grups més vulnerables, fins al punt que alguns estudiants xifren en **tres anys** la bretxa en l'adquisició d'aprenentatges que aquest procés de desigualtat pot provocar entre els alumnes rics i pobres al final de l'educació primària.

Així mateix, els períodes llargs de desconexió de l'activitat escolar també erosionen el procés d'adquisició d'habilitats clau com l'autonomia, l'autoconfiança o la gestió de conflictes i posen en risc el benestar emocional dels alumnes més vulnerables.

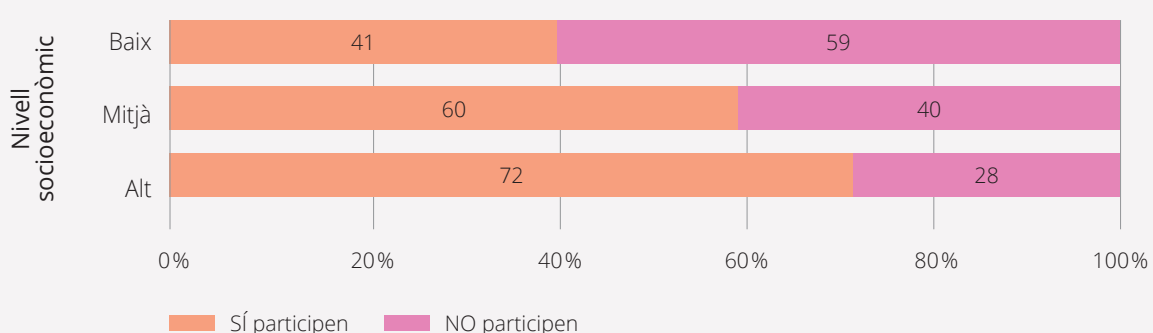
### Quina dimensió té el problema?

Catalunya, com la resta d'Espanya, es troba **entre els països europeus amb un període de vacances d'estiu més llarg: dura gairebé 13 setmanes**. Aquesta circumstància incrementa el risc que els nostres infants i adolescents experimentin els efectes negatius de la *summer learning loss*. A més, tot i que no són poques les ciutats del nostre país que han apostat per ampliar la programació d'activitats educatives a l'estiu, l'evidència disponible demostra que la participació dels nens i nenes en aquestes activitats és molt desigual, i que depèn en gran mesura del poder adquisitiu de les famílies.

De fet, el 2022, **sis de cada deu nens van participar en algun tipus de programa d'estiu**. Tanmateix, aquesta participació va estar marcada significativament per la situació socioeconòmica de les famílies: el 72 % de l'alumnat amb un nivell socioeconòmic alt hi va participar, mentre que l'alumnat amb un nivell socioeconòmic baix representava el 41 %. El preu d'aquestes activitats és el principal obstacle per a la participació segons aquestes famílies.

Així mateix, només un 11 % de les famílies que han participat en activitats d'estiu ho han fet amb alguna ajuda econòmica i un 62 % de les famílies amb menys recursos afirmen que no han rebut cap tipus d'orientació per triar les activitats d'estiu dels seus fills.

Participació en activitats d'estiu segons nivell socioeconòmic. Catalunya, 2022



## Com pot solucionar-se?

Per pal·liar els efectes generals de la *summer learning loss* i la seva especial incidència en els infants més desfavorits, diferents països i territoris han fet una clara aposta pel que podríem anomenar programes d'aprenentatge i d'oci educatiu a l'estiu. Alguns estudis estimen que **l'impacte de participar-hi podria ser equivalent a un guany de tres mesos d'aprenentatge** sobre el progrés acadèmic mitjà de l'alumnat en un curs escolar.

**La probabilitat d'èxit d'aquests programes augmenta** quan combinen espais d'aprenentatge curricular amb activitats d'oci i recreatives, els continguts s'alineen amb els continguts d'aprenentatge del curs ordinari, els desenvolupen professionals de l'educació, inclouen mentoria o tutorització individual i disposen de mecanismes per atraure i retenir l'alumnat més vulnerable socialment i acadèmicament, que és el que surt més beneficiat de participar-hi. L'efectivitat dels programes també s'incrementa si hi intervenen entitats, recursos, serveis i instal·lacions de l'entorn, i les famílies s'impliquen en les activitats.

Una política d'activitats d'estiu hauria de tenir tres **components bàsics**: oferir diversitat d'activitats de qualitat, assegurar la participació dels col·lectius més vulnerables amb beques i ajuts específics, i fomentar la participació d'aquests col·lectius.



## Objectiu bandera 2030

**Garantir que almenys el 60 % dels infants i adolescents d'entre 5 i 16 anys en risc de pobresa i exclusió social participin durant l'estiu, i durant un mínim de dues setmanes, en activitats educatives gratuïtes i de qualitat.**

## La proposta

**Pla nacional per a la promoció d'una oferta àmplia, diversa i accessible d'activitats d'aprenentatge i oci educatiu a l'estiu.**

Aquest pla nacional d'educació d'estiu hauria de desenvolupar els tres components bàsics mencionats. Des del punt de vista de la **qualitat i el contingut**, hauria d'incorporar les activitats i els programes d'estiu en una secció destacada del catàleg públic d'activitats extraescolars i d'oci educatiu certificades als diferents municipis, de manera que es garanteixi l'equilibri de l'oferta, tant territorialment com en el calendari o en les entitats proveïdores. Des del punt de vista de **l'accés i la participació**, hauria de comptar amb un sistema de beques que permeti que els infants i adolescents amb pocs recursos d'entre 5 i 16 anys participin gratuïtament durant un període mínim de dues setmanes en activitats d'estiu. Des del punt de vista del **foment de la participació**, s'hauria de dissenyar una estratègia de comunicació i sensibilització per promoure la participació en les activitats d'estiu del catàleg local, amb especial atenció als col·lectius més vulnerables.

## 10. Polítiques de suport a la funció educativa de les famílies

### Per què?

La transmissió de models i expectatives en matèria d'educació, i l'acompanyament i el suport competencial al llarg de les etapes escolars dels infants es troben en mans de les famílies. La recerca social ha demostrat que **la implicació dels progenitors en l'educació i l'escolarització dels fills i filles i el seu rendiment acadèmic tenen una associació positiva i significativa.**

A partir de la influència decisiva que tenen les famílies en els processos d'aprenentatge, les intervencions que les formen o les orienten respecte a l'escolarització dels seus fills i filles han d'acabar incidint positivament en el seu progrés educatiu. De fet, l'evidència acumulada sobre **l'eficàcia dels programes de formació i d'implicació parentals demostra els seus beneficis** tant en l'àmbit de les competències parentals (efecte directe) com en el de les oportunitats i els resultats educatius dels seus fills (efecte indirecte).

### Quina dimensió té el problema?

Les famílies amb menys recursos econòmics són les que tenen **més dificultats per acompanyar i oferir oportunitats educatives als seus fills i filles.** De fet, les dificultats d'aprenentatge, sobretot les més profundes i duradores, afecten especialment els alumnes més vulnerables socioeconòmicament. En particular, les famílies amb menys recursos econòmics i educatius es veuen limitades en les seves opcions d'oferir als seus fills i filles entorns que afavoreixin l'estimulació cognitiva i el desenvolupament de certes habilitats instrumentals, en comparació amb les famílies més acomodades socioeconòmicament.

Aquest **cicle de reproducció de les desigualtats intergeneracionals** es dona en tres àmbits: en l'àmbit econòmic, amb una inversió desigual en materials, tecnologia o suports, en l'àmbit dels recursos educatius i de socialització, amb els estils de socialització i d'estimulació cognitiva i metacognitiva, i en l'àmbit de l'alineació entre cultura i actituds familiars i escolars, ja que les famílies amb un grau educatiu superior traslladen als seus fills i filles un perfil d'actitud més marcadament proescolar.

Intervencions amb les famílies com les esmentades anteriorment tenen com a objectiu contrarestar les desigualtats en les dimensions de socialització i d'alineació amb la cultura i els codis escolars entre famílies de diferents classes socials. Tanmateix, en l'actualitat, la implementació d'aquests programes al país és marcadament precària, molt desigual entre municipis i sovint sostinguda en l'acció i els recursos de les entitats del tercer sector.

## Com pot solucionar-se?

Amb una política pública educativa que doni **suport i cobertura a la funció educativa de les famílies**, posant especial atenció en aquelles famílies que parteixen d'una posició socioeconòmica i cultural més desfavorida.

Les **dimensions bàsiques** de qualsevol política o pla que se centri a donar suport a la funció educativa de les famílies són la identificació de les famílies amb més probabilitat de necessitar ajuda, és a dir, les que es troben en risc de pobresa i exclusió social, la connexió o el treball en xarxa entre els diferents recursos i centres socials, comunitaris, sanitaris o educatius en contacte amb les famílies, **la coherència i la sostenibilitat dels recursos i una aproximació positiva** que basi el seu enfocament en la perspectiva de l'apoderament i l'acció positiva.



## Objectiu bandera 2030

**Aconseguir que, com a mínim, el 80 % dels municipis catalans de més de 10.000 habitants disposin de plans i programes d'activitats estables de suport a la funció educadora de les famílies, amb especial atenció als perfils més vulnerables.**

## La proposta

**Un pla nacional de suport a la funció educadora de les famílies, adreçat al conjunt de pares i mares amb fills d'entre 0 i 16 anys.**

Aquests programes haurien d'incloure aquelles intervencions que tant l'evidència disponible com l'experiència al territori han demostrat que apoderen la relació educativa entre pares, mares i fills. Entre aquestes intervencions destaquen **la promoció i el suport de programes locals d'atenció domiciliària i d'acompanyament socioeducatiu a famílies vulnerables amb infants de 0 a 2 anys**, amb visites domiciliàries freqüents i adaptades a les necessitats de la família, **i la promoció i el suport de programes locals i regionals que fomentin la lectura compartida** entre pares, mares i fills, concretament, programes de formació perquè els pares actuïn com a tutors de lectura dels seus fills.





# L'EDUCACIÓ VENÇ LA POBRESA

Una agenda de polítiques educatives  
per al benestar i el progrés de les persones



Educació per canviar-ho tot

Amb la col·laboració de:

